

TIBBIYOT YO'NALISHI TALABALARIDA LOTIN TILINI O'RGATISH
USLUBIYOTI

<https://doi.org/10.70728/c.series.v08.i03.041>

Israilova Maxsuda Nigmatullayeva

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti

3-Davolash fakulteti, O'zbek tili Xorijiy tillar va

Pedagogika kafedraasi mudiri PhD dotsent

Annotatsiya. Mazkur maqolada tibbiyot yo'nalishi talabalariga lotin tilini o'rgatish metodikasi va uning ta'lim jarayonidagi ahamiyati tahlil qilinadi. Lotin tili tibbiy terminologiyaning asosiy manbai sifatida kelajakdagi tibbiyot mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligida muhim o'rin tutadi. Tadqiqotda lotin tilini o'qitishda qo'llaniladigan zamonaviy pedagogik yondashuvlar, interfaol metodlar hamda terminologik tahlil usullarining samaradorligi o'rganildi. Shuningdek, tibbiy terminologiyani o'rganishda raqamli texnologiyalar va fanlararo integratsiyaning roli yoritildi. Tadqiqot natijalari lotin tilini o'qitishda integratsiyalashgan metodlardan foydalanish talabalarning terminologik kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qilishini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: lotin tili, tibbiy terminologiya, tibbiyot ta'limi, o'qitish metodikasi, terminologik kompetensiya, tibbiy atamalar.

Kirish. Zamonaviy tibbiyot ta'limi tizimida lotin tili muhim nazariy va amaliy ahamiyatga ega bo'lgan fanlardan biri hisoblanadi. Tibbiy terminologiyaning katta qismi lotin va yunon tillariga asoslangan bo'lib, bu tillarni bilish tibbiyot mutaxassislarining kasbiy faoliyatida muhim o'rin tutadi. Shuning uchun tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida lotin tilini o'qitish kelajakdagi shifokorlar, farmatsevtlar hamda boshqa tibbiyot mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.

Lotin tili asrlar davomida ilm-fan, ayniqsa tibbiyot sohasining xalqaro ilmiy tili sifatida xizmat qilgan. Bugungi kunda ham anatomiya, farmakologiya, klinik tibbiyot va boshqa ko'plab tibbiy fanlarda lotin tiliga asoslangan terminlar keng qo'llaniladi. Bu esa tibbiyot yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun lotin terminologiyasini mukammal o'zlashtirish zarurligini ko'rsatadi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar ta'lim jarayonida faqat nazariy bilimlarni berish bilan cheklanib qolmasdan, talabalarda kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishga ham qaratilgan. Shu nuqtai nazardan, lotin tilini o'qitishda an'anaviy grammatik yondashuv bilan bir qatorda, interfaol metodlar, terminologik tahlil usullari va raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur

Qo‘qon DPI. Ilmiy xabarlar 2026-yil 3-son _____ *C seriya*
tadqiqotning maqsadi — tibbiyot yo‘nalishi talabalariga lotin tilini o‘rgatish metodikasini ilmiy jihatdan tahlil qilish hamda samarali pedagogik yondashuvlarni aniqlashdan iborat.

Tadqiqot metodlari (Methods)

Mazkur tadqiqot jarayonida bir qator ilmiy-pedagogik metodlardan foydalanildi. Avvalo, lotin tilini o‘qitish metodikasiga oid ilmiy adabiyotlar, pedagogik tadqiqotlar hamda tibbiy terminologiya bo‘yicha ilmiy manbalar tahlil qilindi. Ilmiy tahlil, taqqoslash hamda umumlashtirish metodlari yordamida turli pedagogik yondashuvlarning o‘ziga xos xususiyatlari o‘rganildi. Tadqiqot davomida tibbiyot oliy ta‘lim muassasalarida lotin tilini o‘qitish jarayoni kuzatildi hamda amaliy mashg‘ulotlar tahlil qilindi. Ta‘lim jarayonida quyidagi metodlardan foydalanish samaradorligi o‘rganildi:

- terminologik tahlil metodi;
- kontekstual o‘qitish metodi;
- interfaol ta‘lim metodlari;
- raqamli ta‘lim vositalari.

Shuningdek, talabalar bilan terminologik mashqlar, tibbiy terminlarning morfologik tahlili hamda klinik terminlarni tushuntirishga qaratilgan topshiriqlar bajarildi. Tadqiqot natijalari pedagogik kuzatuv va tahlil asosida baholandi.

Tadqiqot natijalari

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, lotin tilini o‘qitishda terminologiyaga asoslangan yondashuv samarali hisoblanadi. Talabalar tibbiy terminlarning tuzilishini tahlil qilish orqali ularning ma‘nosini chuqurroq anglaydilar.

O‘qitish jarayonida quyidagi metodlar samarali ekanligi aniqlandi:

Terminologik tahlil usuli.

Talabalar tibbiy terminlarning tarkibini (prefiks, ildiz, suffiks) tahlil qilish orqali terminlarning ma‘nosini tushunishni osonlashtiradilar.

Kontekstual o‘qitish metodi.

Tibbiy terminlarni klinik misollar bilan o‘rganish talabalarning kasbiy tafakkurini rivojlantiradi.

Interfaol metodlar.

“Aqliy hujum”, “case study”, terminologik o‘yinlar kabi metodlar lotin terminologiyasini tezroq o‘zlashtirishga yordam beradi.

Raqamli texnologiyalar.

Elektron lug‘atlar, mobil ilovalar hamda onlayn ta‘lim platformalari lotin terminologiyasini o‘rganishda samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, integratsiyalashgan metodlar asosida tashkil etilgan darslarda talabalar tibbiy terminologiyani an‘anaviy metod asosida o‘qigan talabalarga nisbatan sezilarli darajada yaxshiroq o‘zlashtirgan.

Muhokama

Tadqiqot natijalari tibbiyot yo‘nalishida lotin tilini o‘qitish metodikasini takomillashtirish zarurligini yana bir bor tasdiqlaydi. Tibbiy terminologiyaning katta qismi lotin tiliga asoslanganligi sababli, bu tilni o‘rganish nafaqat lingvistik bilimlarni, balki

kelajakdagi tibbiyot mutaxassislarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda ham muhim rol o‘ynaydi. Shuning uchun lotin tilini o‘qitish jarayoni faqat grammatik bilimlarni berish bilan cheklanib qolmasdan, talabalarda terminologik tafakkurni rivojlantirishga ham qaratilishi lozim. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, an’anaviy o‘qitish usullari ko‘pincha terminlarni yodlashga asoslanadi va bu talabalarda terminlarning mazmunini chuqur anglash imkonini bermaydi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar esa terminlarning tuzilishini tahlil qilish, ularning etimologik kelib chiqishini o‘rganish hamda klinik kontekstda qo‘llash orqali o‘rganish samaradorligini oshiradi. Bu yondashuv talabalarga tibbiy terminologiyani tizimli ravishda o‘zlashtirish imkonini beradi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari fanlararo integratsiya metodining muhimligini ko‘rsatdi. Lotin tilini anatomiya, farmakologiya, histologiya hamda klinik tibbiyot fanlari bilan bog‘liq holda o‘qitish talabalarning bilimlarini mustahkamlashga yordam beradi. Masalan, anatomiya fanida qo‘llaniladigan terminlarni lotin tilidagi morfologik tahlil asosida o‘rganish talabalarning terminlarni tezroq eslab qolishiga va ularni to‘g‘ri qo‘llashiga imkon yaratadi. Zamonaviy ta’lim jarayonida raqamli texnologiyalarning keng qo‘llanilishi ham lotin tilini o‘qitish samaradorligini oshiradi. Elektron lug‘atlar, mobil ilovalar, interfaol testlar hamda multimedia vositalari orqali terminologiyani o‘rganish talabalarning mustaqil ta’lim faoliyatini rivojlantiradi. Bu esa o‘z navbatida talabalar bilimining barqarorligini ta’minlaydi hamda o‘quv jarayonini yanada samarali tashkil etishga yordam beradi.

Bundan tashqari, interfaol pedagogik metodlar ham lotin tilini o‘qitishda muhim ahamiyatga ega. “Aqliy hujum”, “case study”, terminologik tahlil mashqlari va guruhli muhokamalar orqali talabalar nafaqat terminlarni o‘zlashtiradilar, balki ularni tibbiy amaliyotda qo‘llash ko‘nikmalarini ham shakllantiradilar. Bu metodlar talabalarning analitik fikrlashini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Shunday qilib, tadqiqot natijalari lotin tilini o‘qitishda kompleks metodik yondashuvni qo‘llash zarurligini ko‘rsatadi. Bunda an’anaviy o‘qitish usullari zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg‘unlashgan holda qo‘llanilishi lozim. Bu esa tibbiyot yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalarning terminologik kompetensiyasini shakllantirishga xizmat qiladi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari tibbiyot yo‘nalishi talabalariga lotin tilini o‘qitish jarayonini takomillashtirish muhim ilmiy va pedagogik vazifa ekanligini ko‘rsatdi. Lotin tili tibbiy terminologiyaning asosiy manbai sifatida kelajakdagi tibbiyot mutaxassislarining kasbiy faoliyatida muhim o‘rin tutadi. Shu sababli ushbu tilni o‘qitish jarayoni zamonaviy ta’lim talablariga mos ravishda tashkil etilishi zarur. O‘rganish jarayonida aniqlanishicha, terminologiyaga asoslangan o‘qitish metodlari talabalar tomonidan lotin terminologiyasini o‘zlashtirish jarayonini sezilarli darajada samarali qiladi. Terminlarning morfologik tuzilishini tahlil qilish, ularning etimologik kelib chiqishini o‘rganish hamda klinik kontekstda qo‘llash talabalarning bilimini mustahkamlashga yordam beradi. Shuningdek, fanlararo integratsiya ham lotin tilini o‘qitishda muhim ahamiyat kasb etadi. Tibbiy fanlar bilan uzviy bog‘liq holda o‘qitilgan terminologiya talabalarning kasbiy tafakkurini rivojlantiradi hamda ularning ilmiy dunyoqarashini kengaytiradi. Bu esa tibbiyot mutaxassislarining professional tayyorgarligini

oshirishga xizmat qiladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar, xususan raqamli ta'lim vositalari, multimedia resurslari va interfaol metodlardan foydalanish lotin tilini o'qitish jarayonining samaradorligini yanada oshiradi. Bu vositalar talabalarning o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytiradi hamda mustaqil ta'lim faoliyatini rivojlantirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, tibbiyot yo'nalishi talabalariga lotin tilini o'qitishda an'anaviy metodlar bilan bir qatorda zamonaviy pedagogik yondashuvlar, interfaol metodlar hamda raqamli ta'lim texnologiyalarini qo'llash maqsadga muvofiqdir. Ushbu yondashuvlar talabalarning terminologik kompetensiyasini rivojlantirishga, ularning kasbiy tayyorgarligini mustahkamlashga hamda tibbiyot ta'limi sifatini oshirishga xizmat qiladi. Kelajakdagi ilmiy tadqiqotlarda lotin tilini o'qitishning innovatsion metodlarini yanada chuqurroq o'rganish, elektron ta'lim platformalaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish hamda tibbiy terminologiyani o'qitishning yangi pedagogik modellarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy vazifa bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I. **Tibbiy terminologiya asoslari**. Toshkent: Fan, 2018.
2. G'anieva M. **Lotin tili va tibbiy terminologiya**. Toshkent, 2020.
3. Qodirov R. G'. Musiqa pedagogikasi: O'quv qo'llanma. –T.: Musiqa, 2018
4. Qobilova, Ezozxon. "The Significance Of Interdisciplinary Connection In The Formation Of Music Literacy In Children With Hearing Defect In Music Lessons." Uzbekistan Educational Research Journal 1.1 (2024).
5. Qobilova, Ezoz. "THE PLACE OF FOLK SONGS IN ISAJAN SULTAN'S STORIES." American Journal Of Social Sciences And Humanity Research 4.02 (2024): 44-49.
6. Azizxonova, M., and E. Qobilova. "YoSHLARNI MUSIQIY MADANIYATI VA MA'NAVIYATNI SHAKLLANTIRISHDA MUSIQIY TARBIYANING AHAMIYATI." Oriental Art and Culture 3 (2022): 51-57.
7. Qobilova, E. "THE IMPORTANCE OF MUSIC TEACHING IN EDUCATION." QO'QON UNIVERSITY NEWSLETTER 12 (2024): 99-100.
8. Qobilova, Ezozxon Bakirovna. "Moral education as an important faktor in the formation of a student as a person." Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities 11.10 (2021): 186-189.
9. Qobilova, E. "Musiqa o'qitish metodikasi va maktab repertuari." Oquv qollanma, Fargona. "Fargona" nashriyoti (2020).
10. Қобилова, Э. Б. "ФОРМИРОВАТЬ ДУХОВНОЕ МИРОВОЗЗРЕНИЕ ПОДРАСТАЮЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ ЧЕРЕЗ ФОЛЬКЛОР ЖАНРА." Oriental Art and Culture 3.1 (2022): 291-295.
11. Kobilova, E. B. (2022). Classical music and youth education. Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities, 12(9), 126-130.
12. Qobilova, E. (2023). Forming a sense of internationality in students through the traditional music of Azerbaijan. International Bulletin of Applied Science and Technology, 3, 127-132.

13. Кобилова, Е. (2025). THE ROLE OF THE OPERA GENRE IN THE SPIRITUAL AND MORAL EDUCATION OF STUDENTS. Международный мультидисциплинарный журнал исследований и разработок, 1(1), 156-159.
14. E'zoxon, Q., Teshaboyeva, Z., & Ergasheva, S. D. (2024). HOZIRGI O'ZBEK HIKOYACHILIGINING YETAKCHI TAMOYILLARI. University Research Base, 46-49.
15. Otto, M., & Thornton, J. (2024). TA'LIMDA MUSIQA O'QITISHNING AHAMIYATI. QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 12, 99-100.
16. Qobilova, E., Xaydarova, I., & Gulnora, R. (2024). O 'ZBEK XALQ AN'ANALARI-TARBIYA OMILI. SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 3(26), 192-195.
17. Qobilova, E. (2024). MUSIQA ONG VA HISLAR O'RTASIDAGI VOSITACHIDIR. Pedagogikada ilmiy izlanishlar, 2(1), 28-31.
18. Qobilova, E. (2024). THE PLACE OF FOLK SONGS IN ISAJAN SULTAN'S STORIES. American Journal Of Social Sciences And Humanity Research, 4(02), 44-49.
19. Qobilova, E. (2024). THE IMPORTANCE OF MUSIC TEACHING IN EDUCATION. QO'QON UNIVERSITY NEWSLETTER, 12, 99–100.
20. Qobilova, E. (2024). The Significance Of Interdisciplinary Connection In The Formation Of Music Literacy In Children With Hearing Defect In Music Lessons. Uzbekistan Educational Research Journal, 1(1).
21. Qobilova, E. B., Toshpolatova, S., Muhammadjonova, M., Muninova, M., Baxromova, M., & Rahimova, D. (2023). QADIMIY MUSIQIY SAN'ATNING SHAKLLANISH JARAYONI. Science and innovation, 2(Special Issue 14), 560-565.
22. Rasulova H. N. "Pedagogical opportunities of applying clil technology in music education" Noyabr. (2025) <https://worldlyjournals.com/index.php/> 655-660 bet.
23. Rasulova Homidabonu Nu'monxon qizi "Musiqi nazariyasini clil (content and language integrated learning) texnologiyasi orqali o'qitish: metodik yondashuvlar va amaliyot" (2025) <https://doi.org/10.5281/zenodo.18154327> 11-13
24. Rasulova Homidabonu Nu'monxon qizi." Musiqi nazariyasi o'qituvchilarini innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanish metodikasiga tayyorlash". (2026) 8-jild 2-son 13.02.2025 128-131.Bet
25. Rasulova Homidabonu Nu'monxon qizi.(2024). "The concept of musical thinking and its content" Volume. 7, Issue 01, 216-219 bet.
26. Rasulova H.N.(2025) "Bolalar musiqa va san'at maktablarida musiqa savodxonligi (musiqi nazariyasi) fanini rivojlantirishning nazariy metodologik asoslari. OAK maqola"MASTERS"109/ 111 bet.
27. Rasulova H.N. (2025). "Musiqi darsining tuzulish shakli va usullari" xalqaro tezis "international scientific research conference" belarus, scientific-online conference.76-79 Bet .
28. Rasulova H.N. (2024). "Musiqi maktablarida musiqa savodxonligi fanining ahamiyati"<https://interonconf.org/index.php/ind/article/download/10824/9104/8903> 18-20 bet

29. Rasulova H.N. (2024). Musiqa maktablarida musiqa nazariyasi darsining tarkibiy qismlari va ularning tuzilishi. OAK maqola Pedagog respublika ilmiy jurnali 7 – tom 3 – son / 2024 - yil / 15 - aprel 50-53 bet.

30. Rasulova H.N. (2024). Musiqa maktablarining dars jarayonida musiqa savodxonligi faning nazariy asoslari. Pedagog respublika ilmiy jurnali 7 – tom 3 – son / 2024 - yil / 15 – aprel www.bestpublication.org 54-57 bet.